Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19784

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçe?i (DETÖ), ebeveynlerin çocuklar?n?n dijital medya ve teknolojilerle olan etkile?imlerine yönelik sergiledikleri tutumlar? ve yakla??mlar? sistematik olarak de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, modern ça?da çocuklar?n güvenli ve bilinçli medya kullan?m? konusunda ebeveynlerin rolünü, s?n?rlay?c? ve etkin arabuluculuk stratejilerini ölçmeyi hedefler. Ölçe?in geçerlik ve güvenirlik çal??mas? 2018 y?l?nda Türkiye'de gerçekle?tirilmi?tir.

Ölçe?in geli?tirilmesi, ?nan-Kaya, Mutlu-Bayraktar ve Y?lmaz taraf?ndan yap?lan kapsaml? bir uyarlama ve do?rulama çal??mas? sonucunda tamamlanm??t?r. Bu çal??ma, ebeveynlerin dijital ortamlara kar?? geli?tirdikleri karma??k tutum setlerini, çocuklar?n?n dijital dünyadaki deneyimlerini nas?l ?ekillendirdiklerini anlamak aç?s?ndan önemli bir zemin sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Dijital Ebeveynlik, Ebeveyn Tutumu, Medya Kullan?m?, Dijital Okuryazarl?k, Ölçek Geli?tirme, Çocuk ve Teknoloji.

Yazarlar

G. ?nan-Kaya, D. Mutlu-Bayraktar, Ö. Y?lmaz

Amaç

Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçe?i'nin temel amac?, ebeveynlerin çocuklar?n?n dijital cihazlar ve internet kullan?m? ile ilgili görü?lerini, inançlar?n? ve davran??sal e?ilimlerini ölçmektir. Bu, özellikle çocuklar?n internet güvenli?i, ekran süresi yönetimi ve dijital içerik tüketimi konular?nda ebeveynlerin ne kadar k?s?tlay?c? (k?s?tlay?c? arabuluculuk) veya destekleyici (aktif arabuluculuk) oldu?unu belirlemeyi amaçlar.

Ölçek, ara?t?rmac?lara ve klinisyenlere, ebeveyn e?itim programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede ve dijital ebeveynlik konusunda risk alt?ndaki gruplar? tespit etmede kullan?lan güvenilir bir ölçek sunar. Bu araç sayesinde, ebeveynlerin dijital dünyaya adaptasyon düzeyleri bilimsel yöntemlerle incelenebilmektedir.

Yap?

DETÖ, ebeveynlerin dijital ortamlara yönelik gösterdi?i çok boyutlu tutumu ölçen bir yap?y? temel al?r. Tipik olarak, bu tür ölçekler ebeveyn arabuluculuk stratejilerini (parental mediation strategies) merkeze al?r. Bu stratejiler genellikle iki ana boyutta incelenir: K?s?tlay?c? Arabuluculuk

ARABPSYCHOLOGY.COM

(Restrictive Mediation) ve Aktif Arabuluculuk (Active Mediation).

K?s?tlay?c? arabuluculuk, ekran süresini s?n?rlama, belirli uygulamalar? veya web sitelerini yasaklama gibi do?rudan kontrol mekanizmalar?n? içerir. Aktif arabuluculuk ise, ebeveynin çocukla birlikte dijital içerikleri deneyimlemesi, riskler hakk?nda konu?mas? ve ele?tirel dü?ünme becerilerini geli?tirmesi gibi yap?c? ve destekleyici etkile?imleri kapsar. Ölçe?in faktör yap?s?, bu temel dijital ebeveynlik bile?enlerini yans?tacak ?ekilde tasarlanm??t?r.

Geçerlik

Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in amaçlad??? psikolojik yap?y? gerçekten ölçüp ölçmedi?ini kan?tlamak üzere yürütülmü?tür. 2018 tarihli uyarlama çal??mas?nda, yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla Faktör Analizi yöntemleri kullan?lm??t?r.

Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutlar alt?nda topland???n? göstermi? ve DETÖ'nün dijital ebeveynlik tutumunu ölçmek için geçerli bir araç oldu?unu desteklemi?tir. Geçerlik çal??malar? ayr?ca, ölçe?in ilgili di?er yap?larla (örne?in, dijital okuryazarl?k veya genel ebeveynlik stilleri) beklenen korelasyonlar? gösterip göstermedi?ini inceleyen ölçüt ba??ml? geçerlik unsurlar?n? da içermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik (reliability) çal??mas?, ölçe?in farkl? zamanlarda veya farkl? madde gruplar?yla tutarl? sonuçlar verip vermedi?ini belirlemek için yap?lm??t?r. ?nan-Kaya ve arkada?lar?n?n çal??mas?nda, iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?r.

Yüksek Cronbach Alfa de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda birbiriyle uyumlu oldu?unu ve DETÖ'nün istikrarl? ve güvenilir bir ölçüm sa?lad???n? teyit etmi?tir. Bu güvenirlik verileri, ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda ve uygulamalarda kullan?labilirli?inin temelini olu?turur.

Faktör Analizi

Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçe?i'nin faktör yap?s?n? ortaya koymak amac?yla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve/veya Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) teknikleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? desteklemi?tir.

Faktör analizi sonuçlar?, DETÖ'nün birden fazla alt boyuttan olu?tu?unu göstermi?tir; bu alt boyutlar genellikle k?s?tlay?c? ve destekleyici dijital ebeveynlik yakla??mlar?n? temsil eder. Faktör yükleri ve model uyum indeksleri, ölçe?in kuramsal temellerine uygun, güçlü ve ayr???k alt yap?lara sahip oldu?unu kan?tlam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Type: Uyarlama ve Geli?tirme Ölçe?i (Adaptation and Development Scale)

Format: Genellikle 5'li Likert Tipi (Tamamen Kat?l?yorum'dan Hiç Kat?lm?yorum'a kadar)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ebeveynler, Veli veya Çocuk Bak?m?yla Sorumlu Yeti?kinler

Age Group: Yeti?kin (Ebeveynler için) - Çocuklar?n ya? aral??? ara?t?rma ba?lam?na göre de?i?ebilir.

Population Details: Türkiye'deki ebeveynler üzerinde geçerlik ve güvenirlik çal??mas? yap?lm??t?r.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama (Self-report) yöntemiyle uygulanan bir tutum ölçek türüdür.

Anahtar Kelimeler

Dijital Ebeveynlik, K?s?tlay?c? Arabuluculuk, Aktif Arabuluculuk, Ekran Süresi, ?nternet Güvenli?i, Psikometri, Türkiye.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: gamze.inan@istanbul.edu.tr (Sorumlu Yazar Gamze ?nan Kaya)

Correspondence Address: ?leti?im e-posta adresi yukar?da belirtilmi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2018 (Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?n?n yay?nlanma y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar için genellikle referans gösterilerek kullan?labilir. Ticari veya büyük ölçekli uygulamalar için sorumlu yazar (Gamze ?nan Kaya) ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynakça

?nan-Kaya, G., Mutlu-Bayraktar, D. ve Y?lmaz, Ö. (2018). Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçe?i:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi*, 46, 149-173. doi: 10.21764/maeuefd.390626

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: dijital-ebeveynlik-tutum-olcegi-toad.pdf

Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler için yay?mlanm?? makaleye (?nan-Kaya et al., 2018) ba?vurulmal?d?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM